

Täysistunto

Tiistai 19.9.2017 klo 14.01—20.49

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain 11 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 99/2017 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu

17.01 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Suomen menestys on perustunut ja perustuu edelleen väestön hyvään koulutustasoon ja sen pohja luodaan laadukkaassa varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Koulutus on luonut meille hyvinvointia ja se on mahdollistanut Suomen kehittymisen toisen maailmansodan jälkeen yhdeksi maailman parhaiten voivista ja vauraimmista kansakunnista. Suomalainen koulutus herättää myös kansainvälisesti paljon kiinnostusta ja arvostusta, ja kyllä meidän tehtävämme on huolehtia, että jatkossakin näin olisi.

Hallituksen esittämä indeksikorotusten jäädyttäminen opetus- ja kulttuuritoimen hallinnonalalla vuosina 2016—2019 osana valtiontalouden sopeuttamistoimia on valitettavasti ollut ja on edelleen omiaan heikentämään koulutuksen ja osaamisen tasoa. Koulutukseen kohdistetut säästötoimet iskevät suoraan lasten ja lastenlastemme tulevaisuuteen.

Sipilän hallitusohjelman tavoite on, että "Suomi on maa, jossa tekee mieli oppia koko ajan uutta" ja "suomalaisten osaamis- ja koulutustaso on vuonna 2025 noussut, mikä tukee suomalaisen yhteiskunnan uudistumista ja mahdollisuuksien tasa-arvoa" ja että "Suomi on koulutuksen, osaamisen ja modernin oppimisen kärkimaa". Erinomaisia tavoitteita, mutta valitettavasti tämä esitys, voi sanoa, pieneltä osaltaan, mutta kuitenkin osaltaan, leikkauksena koulutukseen ei tue tätä tavoitetta.

Hyvin toimiva ja laadukas koulutus mahdollistaa monelle nuorelle tulevaisuuden toivon ja polun työelämään. On ilmeistä, että koulutuksen indeksijäädytys tulee aiheuttamaan paineita opetuksen laadun alentamiseen ja opettaja—opiskelija-suhteen heikkenemiseen, ja nämä toimet myös lisäävät nuorten syrjäytymisriskiä. Koulutuksen laadun heikkeneminen voi pahimmillaan opiskelumotivaation heikkenemisen ja opettajan ajanpuutteesta johtuvan riittämättömän tuen myötä lisätä myös koulupudokkaiden määrää.

Kannan huolta hallituksen koulutuspäätösten vaikutuksista juuri nuorten syrjäytymisketjuun. Omalta osaltaan tämä lakiesitys on huolestuttava, kun ottaa huomioon, millaisia leikkauksia jo aiemmin tällä hallituskaudella koulutukseen on kohdistettu. On leikattu nuorisotakuusta, etsivästä nuorisotyöstä ja nuorten työpajatoiminnasta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 89/2017 vp

Haluan nostaa esiin myös varhaiskasvatuksen ja päiväkotien ylisuuret lapsiryhmät, jotka heikentävät osaavan ja ammattitaitoisen henkilökunnan mahdollisuuksia lapsen huomiointiin ja kehityksen tukemiseen. Tämän vaikutukset ulottuvat pitkälle lapsen myöhemmän elämään ja herkästi heikentävät koulumenestystä. Säästöistä syntyy lopulta lisää kustannuksia, kun ennalta ehkäisevän varhaisen tuen vähentyessä joudutaan turvautumaan raskaampiin, korjaaviin toimenpiteisiin.

Perusopetuksessa ryhmäkokojen kasvattaminen on lyhytnäköistä. Lapsi tarvitsee aikuisen aikaa ja huomiota. Esimerkiksi koulukiusaamisen ehkäisy onnistuu parhaiten, jos ryhmäkoot ovat kohtuullisia.

Hallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö haluavat enemmän korkeakoulututkintoja samaan aikaan, kun opetushenkilöstömäärät ovat vähentyneet lähes kaikissa yliopistoissa. Tieteentekijöiden liitto ja Professoriliitto ovat viestittäneet, että opetuksen ja tutkimuksen tukihenkilöstö on vähentynyt peräti neljänneksellä vuodesta 2012, ja jo nyt on nähtävissä, että korkeakoulujen perustoiminnot ovat heikentyneet.

Hallitus esittää, että vapaasta sivistystyöstä annettua lakia muutetaan niin, että vapaan sivistystyön oppilaitosten keskimääräisiin yksikköhintoihin tehtäisiin vuoden 2018 indeksikorotusta vastaavat vähennykset ja nämä säästöt ehdotetaan tehtäviksi pysyviksi.

Vapaa sivistystyö ja sen alaiset oppilaitokset kuuluvat hyvin kiinteästi suomalaiseen koulutusperintöön. Se täydentää ja laajentaa muuta koulutusjärjestelmää, tukee elinikäistä oppimista, ja usein juuri vapaan sivistystyön kautta pystytään auttamaan ja tukemaan syrjäytymisvaarassa olevia nuoria ja aikuisia. Aatteellisten opistojen toimintaedellytykset tulee turvata myös tuleville sukupolville, ja valitettavasti tämä esitys omalta osaltaan heikentää kansalaisopistojen, kansanopistojen, kesäyliopistojen ja niin edelleen toimintaedellytyksiä.

Sitten haluan, arvoisa puhemies, nostaa esiin myös sen, että tässä esityksessä todetaan, että kiireinen aikataulu on ollut yksi syy siihen, että lausuntoja lakiluonnokseen pyydettiin vain muutamalta taholta. Todellakin tuo lausuntoluettelo on erittäin suppea, ja olen vakuutunut siitä, että moni taho olisi halunnut tähän lausua. Toivonkin, että sivistysvaliokunnassa nyt kuullaan näitä tahoja, jotka ovat jääneet kuulematta tämän lausuntokierroksen aikana.

Arvoisa puhemies! Suomen talous on palaamassa kasvu-uralle, mikä on erittäin suuri ilon ja kiitoksen aihe, mutta meidän tulisi ponnistella, että tämä kasvu saataisiin vakaalle, pysyväälle uralle. Tänä aikana Suomen perinteisen vahvuuden, osaamispohjan, turvaaminen on ensiarvoisen tärkeää. Tutkimukseen ja koulutukseen tulisi investoida rohkeasti ja riittävästi. Osa koulutukseen kohdistettujen leikkausten vaikutuksista tulee ilmeiseksi vasta pitkän ajan kuluttua, ja siksi koulutuksen kehittäminen ja sen rahoitus vaativat johdonmukaisuutta ja pitkäjänteisyyttä.

17.09 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! — Tuntuu edelleen hyvältä sanoa näin.

Sipilän hallitus on saanut paljon hyvää aikaan. Erityisesti olen iloinnut monesta normienpurkulaista, joka on käytännön tasolla tuonut joustavuutta moneen asiaan. Kuitenkin joutuu murheella toteamaan, että yksi suurista virheistä, joita hallitus on tehnyt, on koulutuksesta ja tutkimuksesta leikkaaminen. Tämä esitys on jatkumoa tälle linjalle, joka siis näyttää jatkuvan koko tämän nelivuotiskauden. Ja tämä leikkaus on luonteeltaan sellainen, että sen tarkoitus on olla pysyvä. Se tekee tästä vielä erityisen huolestuttavan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 89/2017 vp

Ottaen huomioon nämä talouden kasvuluvut tällä hetkellä, jotka tuovat lisäpelivaraa ja mahdollisuuden arvioida, miten näitä lisäeuroja, jotka esimerkiksi verotuksen kautta nyt tulevat, käytetään, tuntuu jotenkin vaikealta hyväksyä, että nimenomaan nyt tässä on pakko toteuttaa tällainen muutaman miljoonan säästö. Se tekee tästä erityisen vaikeasti ymmärrettävän.

Tämä osio, jossa kuvataan museoiden, teattereiden ja orkestereiden sekä taiteen perusopetuksen ja lukiokoulutuksen leikkauksia, on varmasti paljon suurempi viesti näille kulttuuritoimijoille kuin tämä itse leikkaus. Tämä viesti on hyvin selkeä: hallitus ei arvosta museoita, teattereita ja orkestereita. Tämä on vakava viesti suomalaiselle kansalaisyhteiskunnalle. Kun tietää, kuinka paljon nimenomaan tässä kulttuurin viitekehityksessä on kansalais-toimintaa, jopa ilmaistyötä mukana, niin nyt se viesti, joka tästä lähtee, on se, että niistä vähenevistä resursseista vähennämme vielä enemmän.

Suomen Kuntaliitto pitää kuntatalouden vahvistamiseen tähtääviä toimenpiteitä tärkeinä, mutta pitää huolestuttavana varhaiskasvatukseen, koulutukseen ja kulttuuritoimeen kohdistuneita valtion rahoituksen pitkäaikaisia vähentämistoimenpiteitä. Suomen museoliitto ry:n näkemyksen mukaan rahoitusleikkaukset heikentävät museoiden toimintaedellytyksiä ilman, että niillä saavutetaan mitään niistä tavoitteista, joilla leikkauksia perustellaan. Suomen museoliitto esittää, että lausunnolla oleva muutosesitys hylätään. Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n lausunnon mukaan jatkuva rahoituksen leikkaaminen lisää negatiivisia vaikutuksia taidelaitosten toimintaan ja estää hallitusohjelman kärkihankkeen, kulttuurin saavutettavuuden, toteutumista. Suomen Sinfoniaorkesterit ry katsoo lausunnon- saan, että tulevat suunnitellut leikkaukset rampauttavat koko orkesterilaitoksen, kun noin 80 prosenttia kaikista orkestereiden kuluista on palkka- ja sosiaalikuluja.

Arvoisa puhemies! Vaikka tässä esityksessä todetaan, että näiden leikkausten seurauksia arvioidaan, niin se ei ole kyllä hyvä tapa eikä hyvää lainsäädäntöä, että toteutetaan leikkauksia ja juuri tällaisella kiireellä — niin kuin edustaja Räsänen totesi täällä, että ei ole edes asiantuntijoita haluttu kuunnella, vaan on ikään kuin tehty tällainen kansliapäätös, että tuosta vain nyt leikataan kulttuurilta, että sieltähän voi ottaa. Tämä ei ole hyvää lainsäädäntöä, valitettavasti joutuu toteamaan. Vaikka haluaisi puhua hyvää, niin tässä kohtaa se on mahdotonta.

17.13 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Vaikka kysymys ei ole suuresta leikkauksesta nyt, niin kuitenkin tämä koulutuksen indeksikorotuksen jäädyttäminen eriarvoistaa koulutusta eri kuntien ja koulujen välillä. Tuoreiden Pisa-tutkimusten mukaan muistaakseni oli niin, että jo nytten nämä koulutuksen, oppimisen erot ovat aika suuria eri alueista riippuen. Sehän kertoo siitä, että joillakin kunnilla on varaa laittaa enemmän rahaa siihen oppimiseen, koulutukseen ja tutkimukseen kuin toisilla. Niille kunnille, joissa on muuttotappiota ja muutenkin vaikea työllistyä, tulee vielä tällainen signaali siitä, että lukiokoulutuksesta, kansalaisopistoista ja taiteen perusopetuksesta esimerkiksi voidaan leikata ja pitääkin leikata, koska valtionosuus hivenen menee pienemmäksi.

Meidän tulisi tässä hallituksen esityksessä tarkastella nimenomaan niitä kuntia, joilla ei ole sitä kantokykyä enää itse paikata niitä leikkauksia. Suuret kunnathan tällaiset pienet indeksikorotuksen leikkaukset varmaan tasoittavat omassa budjetissaan, jos ne niin haluavat, mutta pienissä kunnissa ne tarkoittavat sitä, että esimerkiksi oppilasluku kasvaa luokissa tai sitten jonkintasoinen erityislisäkoulutus jää uupumaan kokonaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 89/2017 vp

Meidän täytyy ymmärtää se, että nyt, kun kansantalous on nousussa, meidän täytyisi panostaa edelleen koulutukseen, tutkimukseen ja kehittämiseen ja antaa hallitukselta sellainen signaali, että Suomi panostaa tulevaisuuteen eikä halua koulutuksesta enää leikata pii-ruakaan, koska tämän lupauksen me annoimme jo aikaisemmin, viime keväänä viimeksi.

17.15 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Hallitus on esityksessään jäädyttämässä opetus- ja kulttuuritoimen indeksia, mikä tosiasiallisesti tarkoittaa rahoituksen leikkaamista yhdessä kasvavien kustannusten kera. Erityisesti haluan nostaa esille nämä hallituksen esityksen vapaan sivistystyön leikkaukset. Kansanopistot ovat taloudellisesti erittäin ahtaalla jo nyt, ja hallituksen suunnittelemat leikkaukset osoittavat, kuinka vähän niissä tehtyä työtä arvostetaan hallituksen piirissä. Koulutuksen osalta kaksilla rattaila kulkevan kokoomuksen into leikata koulutuksesta ei suuresti yllätä, mutta pääministeripuolue keskustan hyväksyntä vapaan sivistystyön rokottamiselle on kaikkea muuta kuin keskustalaista toimintaa maakuntien hyväksi.

Niin ikään kansalaisopistoissa tehdään arvokasta omaehtoista lisäopiskelua tukevaa työtä erityisesti ikäihmisten piirissä. Onkin käsittämätöntä, että hallitus haluaa jatkuvasti rangaista juuri vapaan sivistystyön kenttää. Siellä tuotetaan tulosta valtion tuen päälle ja lisäksi. Eikö sellaista toimintaa tiukassa taloustilanteessa päinvastoin olisikin tarpeen tukea?

Arvoisa puhemies! Sen lisäksi haluan tuoda esille, että on mielipidekysymys, tarvitaanko tällaista taidelaitosten verkkoa kautta maan, mutta tosiasia on se, että niin kauan kuin sellainen verkko on olemassa, niin nämä leikkaukset kulttuurilaitosten rahoituksesta ovat tosiasiallisesti leikkauksia suoraan kuntatalouteen, koska ne laitokset eivät koskaan pysty tuottamaan omaa toimintakatettaan pääsylipputuloin ja käyntimaksuilla. Seurauksena näille leikkauksille on se, että kuntahan ne joutuu viime kädessä maksamaan. Ymmärsin kuitenkin, että hallituksen ei ole tarkoitus heikentää kuntataloutta — näin olen kuullut monta kertaa sanottavan — mutta nyt sitä kuntataloutta kuitenkin heikennetään takakautta.

17.17 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Kun opetusministeri julkisti budjettiesittelynsä, hän korosti, että säästöt koulutuksesta ovat ohi. Mutta kuten näemme, eiväthän ne ole ohi. Koulutuksesta on leikattu karulla kädellä tämän hallituskauden aikana, ja nyt meillä on taas käsissämme yksi lakiesitys, jossa leikataan koulutuksesta. Tämä koskee nyt näitä indeksejä, ja tässä esityksessä siis edelleen leikataan niin perusopetuksesta kuin lukiosta ja myös vapaasta sivistystyöstä ja taiteen perusopetuksesta. Käytännössä siis nämä kaikki tahot joutuvat etsimään lisäsäästöjä entisten säästöjen päälle.

Me kaikki tiedämme, miten suuri merkitys koulutuksella on nuorten koko elämänpolun ajalle, ja siksi nämä leikkaukset perusopetuksesta ja lukiosta kaikkien entisten leikkausten päälle vain heikentävät koulujen mahdollisuutta tarjota tukea kaikille oppilaille ja pitää ryhmäkoot riittävän pieninä.

Vapaalla sivistystyöllä taas on valtava merkitys ja tehtävä elinikäisen oppimisen ylläpidossa. Me tiedämme, miten se lisää hyvinvointia, se tukee kansalaisten aktiivisuutta. Esimerkiksi kielenopiskelussa vanhemmalle väelle kansalaisopistojen merkitys on aivan ensisijainen. Samoin liikunnan koulutuskeskukset, joita tämä indeksijäädytys myös koskee, tekevät tärkeää työtä terveiden elämäntapojen koulutuksen saralla.

Kun muissa Pohjoismaissa on panostettu nimenomaan tähän vapaaseen sivistystyöhön, niin on todella harmillista, että hallitus on siitä leikkaamassa, etenkin kun tiedämme, että se on erityisen kustannustehokasta, sillä kuntien maksusuudet ovat tästä puolet. Vapaan si-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 89/2017 vp

vistystyön järjestäjien kohdalla tämä päätös tarkoittaisi nyt noin 0,6 miljoonan euron säästöjä, ja heidän täytyy käytännössä etsiä se olemassa olevasta toiminnastaan ja supistaa sitä. Vapaan sivistystyön puolelta kyllä tiedän, että sinne on tulossa siinä mielessä hyviäkin uutisia, että sinne ollaan suuntaamassa lisärahoitusta maahanmuuttajien tarpeisiin vastaavan koulutusmallin luomiselle. Tämä on erittäin hyvä asia, ja se ehkä hieman helpottaa näiden säästöjen etsimistä. Mutta se työ, mitä vapaalla sivistystyöllä tehdään nimenomaan ympäri maata kansalaisten aktivoimiseksi ja hyvinvoinnin lisäämiseksi, on äärimmäisen tärkeää, ja on valitettavaa, että siitäkin halutaan leikata, kun samanaikaisesti puhutaan elinikäisestä oppimisesta ja kansalaisten aktiivisuudesta.

Sitten tässä on mukana myös tämä esitys, mikä kohdistuu museoihin ja orkestereihin ja teattereihin. Sieltä ollaan nyt leikkaamassa 0,76 miljoonaa euroa, ja kyllä tällä suhteessa hyvin pienellä leikkauksella, jos mietitään koko valtiontaloutta, aiheutetaan todella suurta vahinkoa näille kulttuurilaitoksille ja kulttuurikentällemme. Me tiedämme kaikki, miten kulttuurilaitoksilla on merkittävä vaikutus hyvinvoinnin edistämiseen — tästä on tehty myös erilaisia tutkimuksia — mutta niillä on myös hyvin tärkeä rooli meidän oman kulttuurimme ylläpidossa ja kehityksessä, ja esimerkiksi museot ovat se taho, joka ylläpitää meidän yhteistä kulttuuriamme, taustaamme, säilöö myös tuleville polville, ja sen takia nämä leikkaukset museoista, teattereista ja orkestereista ovat kyllä sellaisia, mitä on hyvin vaikea hyväksyä.

17.21 Kimmo Kivelä si: Arvoisa puhemies! Luonnollisestikaan ei ole mieluisa tehtävä olla ainoa hallituspuolueen edustaja puhujalistassa, onneksi sentään salissa on jokunen hallituspuolueen edustaja tämän asian äärellä. Toki itselläni on kokemusta viime vaalikaudelta opposition kansanedustajana olosta, ja pidin jokseenkin samanlaisia puheita näiden asioitten äärellä, kun viime vaalikaudellakin näitä koulutukseen liittyviä säästöasioita, indeksien jäädytyksiä ja muita oli. Mutta kuitenkin kaiken tämän keskellä on muistettava, että hyviä uutisia koulutukseen liittyen olemme kuulleet, viimeksi tänään, kun kerrottiin, että perustetaan taloustieteen huippuyksikkö. Voitte sanoa, että tämä on kaukana koulutuksen arkitodellisuudesta. Kyllä, mutta sopii uskoa, että pitkän päälle sillä on hyvä merkitys kansalliselle toiminnallemme ja elämän eteenpäinmenolle.

Mutta kuten niin monesti on tullut todettua, niin ei hallitus näitä asioita ilkeyttään tee vaan talouden reunaehtojen takia. Toki näistä leikkauksista on negatiivisia seurauksia. Jos emme aivan taannu, niin joka tapauksessa enemmän tai vähemmän merkitsee, että monet maat menevät meidän edellemme. Mutta nyt, kun talous on kohentumassa ja ilmeisesti tulevaisuudessa jakovaraakin on jonkin verran enemmän, niin niiden, jotka tulevaisuudessa hallituksia rakentavat, on sitten aika panostaa koulutukseen.

17.24 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Tämän päivän hyvä uutinen on tosiaan tämä taloustieteen huippuyksikön perustaminen — pientä valoa. Tämä hallituksen esitys, mikä nyt on käsittelyssä, on haitallinen suomalaiselle sivistykselle ja koulutukselle. Indeksikoro-rotusten jäädyttäminen opetus- ja kulttuuritoimen hallinnonalalla tarkoittaa käytännön vaikeuksia myös muun muassa vapaan sivistystyön oppilaitoksille.

Kansalaisopistot ja muut vapaan sivistyksen oppilaitokset ovat tärkeä pala yhteiskuntaamme. Niiden tarjoaman koulutuksen ja muun toiminnan arvoa yhteiskunnalle on mahdoton mitata euroissa. Kansanopistot, työväenopistot, liikunnan koulutuskeskukset, kesäyliopistot ja muut vastaavat vapaan sivistystyön piiriin lukeutuvat koulutuksen tarjoajat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 89/2017 vp

kohtaavat vuosittain yli miljoona suomalaista. Toiminta saavuttaa tällä hetkellä valtavan joukon suomalaisia, ja näin sen pitää olla tulevaisuudessakin. Kun puhutaan syrjäytymisestä, yksinäisyydestä, yhteisöllisyyden lisäämisestä, vapaa sivistystyö on yksi kustannustehokkaimmista lääkkeistä edellä mainittuihin asioihin.

Vapaalla sivistystyöllä on maassamme pitkät perinteet. Sen voidaan katsoa heijastavan suomalaisen yhteiskunnan tasa-arvoa, oppimisen kautta tapahtuvaa kehitystä sekä avoimuutta. Vapaalla sivistystyöllä on merkittävä asema myös kansalaistoiminnan kannalta. Minusta kansalaisopistojen, työväenopistojen ja muiden toimijoiden tarjoamien laadukkaiden koulutuspalveluiden yksi hienous on niiden avoimuus aivan kaikille. Tämä on jotain, mistä me suomalaisina voimme olla ylpeitä. Vastaavia avoimia ja kaikkien saavutettavissa olevia koulutuspalveluja ei turhan monessa maassa ole tarjolla. Vapaan sivistystyön laitosten toiminta maanlaajuisesti on turvattava nyt ja tulevaisuudessa. Vapaan sivistystyön oppilaitosten asemaa pitäisi vahvistaa ja niiden tarjoaman opetuksen arvo yhteiskunnalle tulee nähdä.

Toimintojen säästöhakuisen leikkaamisen sijaan näkisin mieluummin vapaan sivistystyön oppilaitosten toimintaa kehitettävän aktiivisesti osana suomalaista koulutuspalvelutarjontaa. Esimerkiksi kurssimuotoisen yhteistyön kehittämiseen eri aloilla vapaan sivistystyön oppilaitosten ja muiden opinahjojen välillä voisi panostaa. Useilla aloilla on hyvin paljon osaamista erikois- ja täydennyskoulutuksen järjestämisessä. Resurssit ja koordinatio ovat tämän osalta pullonkauloja.

Arvoisa puhemies! Hallitus on nyt leikkaamassa tästä arvokkaasta toiminnasta. Vapaan sivistystyön toimintaresurssien karsimisesta näyttää tulleen lähes jokasyksyinen trendi. Kun ajattelee, paljonko vapaan sivistystyön oppilaitoksilta on leikattu viimeisten vuosien aikana, täytyy vain ihmetellä sitä, kuinka käytännön tasolla palvelut vielä ovat nykyisellä tasolla. Säästöt heijastuvat käytännön toimintaan hintojen nousuna ja koulutustarjonnan supistumisena. Tämä leikkausralli saisi nyt vapaan sivistystyön osalta olla tässä. Saavutettavat säästöt eivät vastaa leikkauksista koituvia menetyksiä, joten vastustan hallituksen leikkauksia tästä yhteiskunnalle hyvin arvokkaasta toiminnasta. — Kiitos.

17.28 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä edellinen puhuja mielestäni tarttui ehkä kipeimpään kohtaan tässä esityksessä eli juuri tähän vapaan sivistystyön osuuteen. Kansanopistojen, valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten, kansalaisopistojen, kesäyliopistojen ja opintokeskusten opiskelijaviikoista ja opetustunneista tehdään tässä ihan merkittävät leikkaukset, ja erityisesti ihmettelen sitä, että näiltä tahoilta ei ole pyydetty lausuntoa, heitä ei ole edes kuultu tätä esitystä valmisteltaessa. Täällä vedotaan kiireiseen aikatauluun, mutta silti on siinä kiireisessä aikataulussa pystytty lausunnot pyytämään Kuntaliitolta, Museoliitolta, sinfoniaorkestereilta ja Teatterijärjestöjen keskusliitolta. On tietysti erittäin hyvä asia, että juuri näitä tahoja on kuultu, mutta miksi ihmeessä tuota lausuntopyyntöä ei ole samalla postitettu sitten myös näille vapaan sivistystyön tahoille, jotka eivät tule millään tavalla katetuiksi näiden lausunnonantajatahojen, kuten esimerkiksi Kuntaliiton, kautta. Sen takia pidän kyllä suorastaan velvollisuutena, että eduskunnan sivistysvaliokunta kuulee näitä vapaan sivistystyön tahoja tätä asiaa käsitellessään.

17.29 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen otti jo avauspuheenvuorosaan esille sen, että hallituksen esitystä varten on tosiaan pyydetty kiireisen aikataulun vuoksi — niin siinä sanotaan — lausuntoja vain muutamalta taholta. Se on tosiaan erittäin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 89/2017 vp

valitettavaa, varsinkin kun tässä on kyseessä nyt sellainen säästölaki, joka toteutuessaan kohdistuisi monen nuoren tulevaisuuden kannalta erittäin tärkeään opetus- ja koulutustointintaan.

Säästölait, kuten tämäkin laki tässä, joka meillä on käsittelyssä, ovat aina hankalia sen tahon kannalta, johon laki kohdistuu. Sipilän hallitus on aiemmin saanut runsaasti kritiikkiä lainvalmistelun puutteista ja vaikutusarvioiden tekemättä jättämisestä. Nyt ainakin minun silmissäni vaikuttaa valitettavasti siltä, ettei hallitus ole ottanut opikseen tekemistään virheistä ja saamastaan kritiikistä.

Kuten edustaja Niikko edellä totesi, leikkaukset opetuksesta ja koulutuksesta käyvät koko ajan vaikeammiksi. Me olemme joutuneet niitä tällä vaalikaudella jo runsaasti tekemään, ja näin ollen niiden vaikutukset käyvät jatkossa entistä suuremmiksi. Näin on erityisesti kaikkein pienimmillä paikkakunnilla, kuten edustaja Niikko hyvin toi jo esille.

Arvoisa puhemies! Katson, että lain valiokuntakäsittelyn aikana sivistysvaliokunnan tulee saada laajat vaikutusarviot lain vaikutuksesta oppilaitosten toimintaan ja samoin riittävästi aikaa harkita sitä, ovatko nämä erittäin ikävät leikkaustoimet aivan välttämättömiä kaikkine seurauksineen. Vetoan tässä samassa yhteydessä tietenkin myös hallituspuolueiden edustajiin ja heidän omaan harkintaansa.

17.31 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On totta, että leikkausten tekeminen ei ole koskaan hauskaa eikä kannustavaa, mutta on syytä muistaa, mistä tilanteesta lähdettiin. Viime vaalikaudella hallitus leikkasi todella rankasti kuntien taloutta — en muista miljardimäärää, mutta se oli suuri määrä kuitenkin. Toinen asia on sitten se, että tällä vaalikaudella kuntatalous on tervehtynyt ja viime vuonna kunnat jo tuottivat ylijäämää. Elikä kuntien toimintamahdollisuudet ovat parantuneet tämän hallituksen aikana erittäin paljon.

Ja nyt jos lähdetään siitä, että me emme laita talouttamme kuntoon, niin ajatelkaa, hyvät kollegat, se tilanne, että Suomen kansantalous joutuisi sellaisiin vaikeuksiin, millä tiellä viime vaalikaudella oltiin. Me olisimme todennäköisesti Kansainvälisen valuuttarahaston ja Euroopan keskuspankin huomassa koko maa, ja se olisi niin karu tie, että silloin ei meiltä kysyttäisi, mistä leikataan. On aina parempi, että itse pystymme taloutemme mitoittamaan oikeaan mittasuhteeseen kansantalouden tuottavuuteen nähden. On tehty vaikeita leikkauksia noin 4 miljardilla eurolla, sen me tiedämme, mutta jos me lähdemme nyt sille tielle, että ruikutamme joka asiassa emmekä anna talouden tervehtyä... — jota se muuten koko ajan tällä hetkellä tekee, tämän vuoden kasvuprosentti kansantaloudessa on 3 prosenttia, ensi vuonna yli 2 kuitenkin. Eli suunta on oikea, ja tällä tiellä meidän pitää jatkaa. — Jos me lähdemme siitä, että jatkuvasti syydämme rahaa sinne sun tänne... Ymmärrän, että sivistystyö, kulttuurityö ja tällainen vapaaehtoinen kulttuurityö ovat äärimmäisen tärkeitä, sitä en väheksy yhtään, mutta kunnilla on kuitenkin tänä päivänä talous tervehtymässä hurjaa vauhtia ja se luo uusia mahdollisuuksia. Myös hallitus on tehnyt monia uudistuksia, jotka luovat tulevaisuudessa lisää säästöä ja valtiontalouden liikkumavaraa. Tämäkin kannattaa teidän muistaa ennen kuin seuraavan kerran heitätte kovia sanoja sitä kohtaan, mitä hallitus on tehnyt.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.